

Statsbudsjettet 2020:

Olja har bidratt til god fart til økonomien for siste gang

Kommuneøkonomien blir meget stram i 2020

Skattelettens tid er forbi

ABE-reformen videreføres

Regjeringens anslag for norsk økonomi er litt mer optimistiske enn det SSB la fram for en måned siden. Konjunkturoppgangen fortsetter i et moderat tempo, noe over trendvekst siden 2018. Økte oljeinvesteringer og økte investeringer i fastlandsbedriftene bidrar til veksten i år, mens bedriftsinvesteringene svekker seg og oljeinvesteringene ventes å gi et negativt bidrag i 2020 og særlig i 2021. Tallene for oljeinvesteringene tyder på at vi nå går inn i et skifte når det gjelder denne sektorens bidrag til norsk økonomi. Vi må finne andre bein å stå på for å opprettholde aktiviteten og sysselsettingen. Regjeringen bruker lite av handlingsrommet på skatteletter, kun ½ mrd. samlet, og mesteparten går til å utvide opsjonsskatteordningen for små oppstartsselskaper. Mye tyder på at de store skattelettelsenes tid er forbi. Men ABE-reformen videreføres.

Regjeringen venter betydelig økning i husholdningenes etterspørsel de neste to årene, veksten anslås klart over veksten i fastlandsøkonomien. Regjeringen anslår at veksten i fastlands-BNP blir 2,7 pst i år og fallende til 2,5 pst i 2020 og 2,0 pst i 2021 som er i tråd med anslagene i RNB, men klart høyere enn SSBs siste anslag. Regjeringen reduserer marginalt oljepengebruken over statsbudsjettet i 2020 sammenliknet med i år, det gjør at statsbudsjettet for 2020 bidrar til å stramme inn aktiviteten i økonomien noe. Regjeringen anslår at AKU-ledigheten i 2019 vil ligge på 3,5 pst av arbeidsstyrken fallende til 3,4 pst i 2020 og 2021, det er 0,2 prosentpoeng lavere enn anslått i RNB for i år og neste år og klart mer optimistisk enn SSBs siste anslag. Regjeringens optimistiske anslag for utviklingen i ledigheten gjør at ledigheten i denne oppgangen dermed kommer under nivået før oljeprisfallet i 2014.

	2019			2020			2021	
	FIN mai 19	FIN okt 19	SSB sept 19	FIN mai 19	FIN okt 19	SSB sept 19	FIN okt 19	SSB sept 19

Privat konsum	2,3	1,8	1,9	2,9	2,7	2,4	2,9	2,2
Offentlig konsum	1,7	1,6	2,2	..	1,7	1,8	..	1,9
BNP Fastlands-Norge	2,7	2,7	2,4	2,5	2,5	2,2	2,0	1,6
Sysselsatte personer	1,4	1,6	1,6	0,8	1,0	0,5	0,6	0,3
AKU-ledighet, nivå	3,7	3,5	3,6	3,6	3,4	3,7	3,4	3,7
Importveid kursindeks, positivt tall angir svakere krone	2,0	2,0	2,6	0,0	0,5	1,5	0,0	0,0

Viderefører ABE-reformen

Regjeringen viderefører det årlige «avbyråkratiserings- og effektiviseringskuttet» på 0,5 pst i alle statlige virksomheter, sykehus, universiteter, høyskoler og forskningsinstitusjoner. Fra 2015 til i år har kuttene redusert utgiftsnivået med 10,3 mrd. kroner tilsvarende lønnskostnadene til over 13 000 årsverk. Med budsjettforslaget kutter regjeringen ytterligere med 1,7 mrd. kroner tilsvarende 2 100 årsverk. ABE-reformen går ut over kvalitet og utdanning, tjenester og førstelinje svekkes, stillinger står ubesatt og presset på de ansatte øker.

Det står ikke noe i nasjonalbudsjettet eller «gul bok» om hvordan ABE-reformen «kan målrettes bedre for å oppnå målene om avbyråkratisering og effektivisering» (Granavolden-erklæringen). Tvert om sier regjeringen at «Reformen inngår som en fast del av budsjettarbeidet» og «Reformen gir et desentralt ansvar og et viktig insentiv for statlige virksomheter og virksomhetsledere til å gjennomføre systematisk effektiviseringsarbeid i et flerårig perspektiv.»

Lønnsveksten ned, lavere prisvekstanslag

Nasjonalbudsjettet anslår lønnsveksten i 2019 til 3,2 pst, prisveksten til 2,3 slik at anslaget på reallønnsveksten i 2019 blir 0,9 pst, litt lavere enn SSBs siste anslag hvor årslønnsveksten lå på 3,4 pst. Lønnsstatistikken vil foreligge på nyåret.

I 2020 anslår regjeringen lønnsveksten til 3,6 pst (samme anslag som SSB) og konsumprisveksten til 1,9 pst. Det gir et anslag på reallønnsveksten på 1,7 pst i 2020.

For alderspensjonistene vil disse tallene gi 0,1 pst i reell inntektsvekst i 2019, etter fire år med reell nedgang. I 2020 kan alderspensjonistene komme

marginalt over en realinntektsøkning på gjennomsnittet av lønns- og prisveksten.

	2019			2020			2021	
	FIN mai 19	FIN okt 19	SSB sept 19	FIN mai 19	FIN okt 19	SSB sept 19	FIN okt 19	SSB sept 19
Årslønn	3,2	3,2	3,4	..	3,6	3,6	..	3,5
KPI	2,3	2,3	2,2	2,0	1,9	1,8	1,8	1,9
Reallønnsvekst	0,9	0,9	1,2	..	1,7	1,8	..	1,6
Reel inntektsvekst for alderspensionister	0,1	0,1	0,4	..	0,9	1,0	..	0,8
3-mndr. pengemarkedsrente, nivå	1,5	1,6	1,5	1,7	1,7	1,6	1,5	1,6

De store skattelettelsenes tid er forbi

Regjeringen reduserer skattene med ½ mrd. kroner. Det er beskjedent med tanke på at skattelettene i regjeringens seks år har redusert skattenivå med 25 mrd. kroner før dette budsjettforslaget ble lagt fram. Som en symbolsk sak økes formuesskatten med 140 mill. kroner ved at enkelte skattehull tettes. De som venter på ytterligere lettelser i formuesskatten, f.eks. på arbeidende kapital, fikk det ikke i dette budsjettet.

Skattefunn styrkes ytterligere med bl.a. en økning i den maksimale timesatsen for egenutført forskning og utviklingsarbeid (FoU) fra 600 til 700 kroner. Skattefunnordningen anslås i 2019 å gi en samlet skattelette til bedriftene med 4,1 mrd. kroner. Videre foreslås tettere oppfølging for å møte kritikken mot at skattefunn for en rekke virksomheter har vært i strid med statsstøtteregeverket.

Regjeringen foreslår endelig avvikling av 350-kronersgrensen, dvs. av avgiftsfritaket ved import av varer under 350 kroner fjernes. Dette har vært et krav fra mange i flere år, inklusive Unio. Fjerningen vil bedre konkurransevnen for norske butikker.

Utvide opsjonsskatteordningen for små oppstartsselskap	-400 mill.
Formuesskatt, tette hull	140 mrd.
Skattefunn	-150 mill.
Klimaavgifter i samferdsel økes med 5 pst, tilsvarende reduksjon i veibruksavgiften	0 mill.
Avvikle 350-kronersgrensen	590 mill.
Samlede skattelettelser (inkluderer flere poster enn i denne tabellen)	474 mill.

Kommuneøkonomien 2019

Kommunesektorens skatteinntekter i 2019 anslås i statsbudsjettet å øke med 4,9 mrd. kroner mer enn det regjeringen anslo i RNB pga. økt sysselsetting og fortsatt tilpasning til økt utbytteskatt. Utbytte til personlig skatteyttere for inntektsåret 2018 er fortsatt på et høyt nivå.

Kostnadsveksten (deflatoren) ligger på 3,0 pst, samme anslag som i RNB.

Kommuneøkonomien 2020

Kommuneproposisjonen for 2020 varslet en realvekst i de frie inntektene for kommunesektoren på mellom 1 og 2 mrd. kroner. Regjeringen legger seg nå i det nedre intervallet og foreslår at de frie inntektene skal øke med 1,3 mrd. kroner tilsvarende en realvekst på 0,3 pst. Inntektsveksten er på tradisjonelt vis regnet fra 2019-nivået som ble anslått i RNB. Det innebærer at den ekstra skatteinngangen ikke påvirker veksttallene slik de er vist her.

Regjeringen foreslår at de 1,3 mrd. kr i sin helhet tildeles kommunene, altså ikke noe til fylkeskommunene. Innenfor veksten i de frie inntektene foreslår regjeringen at 400 mill. kroner skal brukes på tidlig innsats i skolen og 150 mill. kroner på rusfeltet.

Pensjonskostnadene ut over det som dekkes av den kommunale deflator ventes å gå ned med 450 mill. kroner.

Netto økonomisk handlingsrom blir dermed beskjedne 300 mill. kroner for kommunene i 2020.

Det innebærer at videre satsing på skole og helse, habilitering og rehabilitering, barn og unges psykiske helse, underfinansierte reformer (barnehage), toppfinansiering av ressurskrevende tjenester eller vedlikehold av fylkesveier i dårlig forfatning må prioriteres innenfor en ramme på 0,3 mrd. kroner. Den eneste trøsten i dette kommuneopplegget er at kommunene får beholde den ekstra skatteinngangen fra 2019, men denne skatteinngangen er selvsagt ujamnt fordelt kommunene i mellom.

Kommunesektoren har videre inntekter gjennom øremerkede tilskudd og gebyrinntekter. Gebyrinntektene øker med 0,5 mrd, kroner, men disse dekker vanligvis kostnadene ved enkelttjenester, de gir dermed ikke økt handlingsrom.

De øremerkede inntektene øker derimot med 1,4 mrd. kroner. Her er de viktigste satsingene økte overføringer til kollektivtrafikk og investeringsstøtte til flere heldøgns omsorgsplasser. De kommunene som tidligere har fått store overføringer fra Havbruksfondet vil få mye mindre i 2020.

Kommunesektorens økonomiske handlingsrom 2020

	1,3
Økning i frie inntekter*	mrd.
Demografikostnader som må dekkes innenfor de frie inntektene	-0,9 mrd.
Reduserte pensjonskostnader ut over deflator	0,45 mrd.
	0,4
Tidlig innsats i skolen	mrd.
	0,15
Rusfeltet	mrd.
«Netto» økonomisk handlingsrom fri inntekter	0,3 mrd.

*Sammenliknet med inntekter i 2019 anslått i RNB